PISA 2013

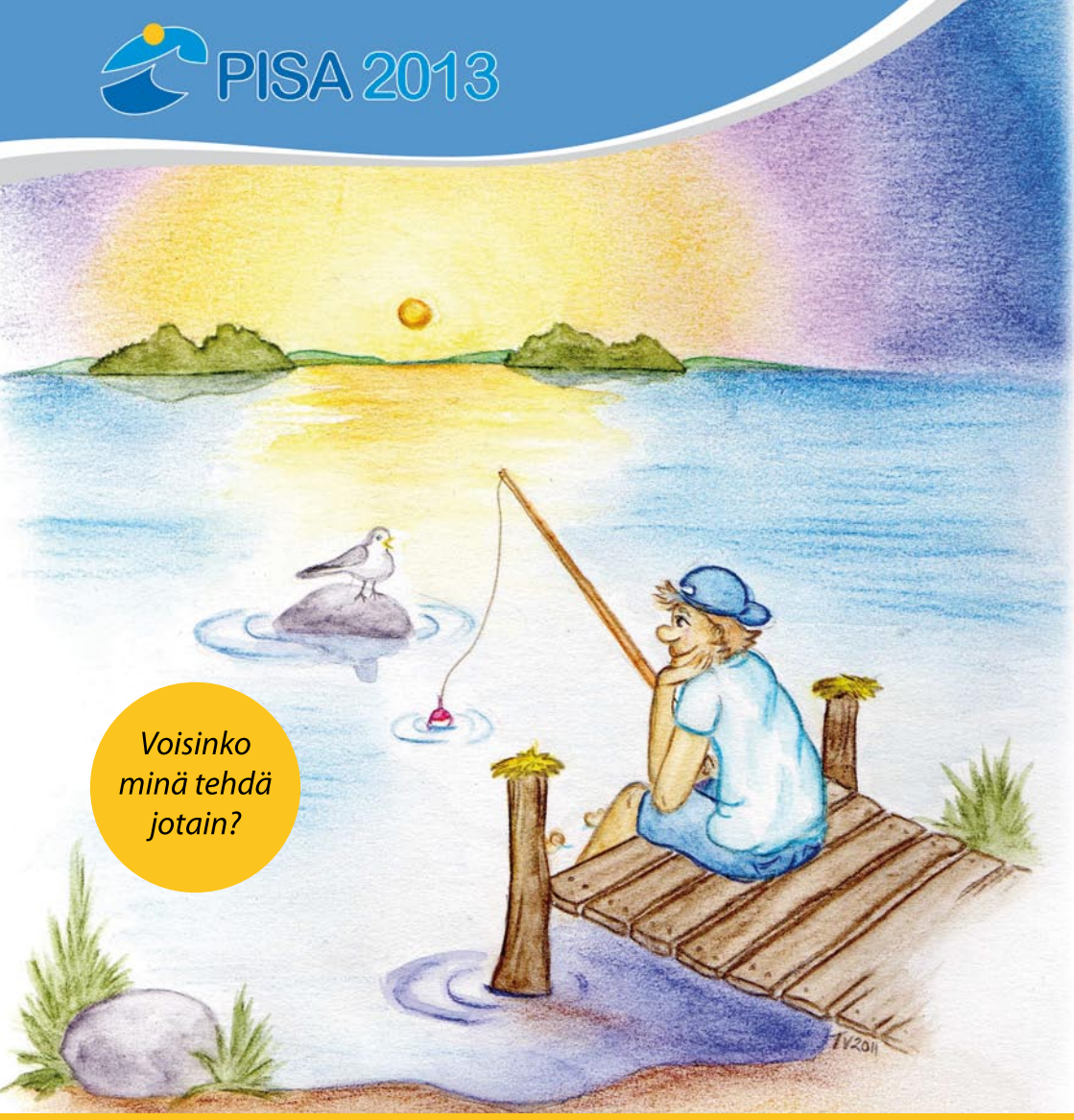

Fiksuja tekoja Pien-Saimaan hyväksi

Pien-Saimaa

Pien-Saimaa on Suomen suurimman järven, Saimaan eteläisin, matala, rikkonainen ja hidasvirtaamainen osa. Pien-Saimaa on merkittävä vesistö alueen vedenhankinnalle sekä virkistyskäytölle. Läntisen Pien-Saimaan kuormittajia ovat maa- ja metsätalous, haja-asutus ja taajaman hulevedet, laskeuma sekä turvetuotanto.

Pien-Saimaan tila on selvästi heikentynyt viimeisen 20 vuoden aikana. Muutosta ilmentävät mm. toistuvat laajat leväkukinnat ja alusveden happiongelmat.

Yhteinen tavoite, puhdas Pien-Saimaa

Pien-Saimaan rehevöityminen on ollut hidas ja vähittäinen prosessi. Myös vesistön toipuminen vaatii pitkäjänteistä sitoutumista, aikaa ja kärsivällisyyttä. Ulkoisen kuormituksen vähentäminen on merkittävin pysyvä keino vesistön tilan parantamiseksi.

Tuoreen asukaskyselyn mukaan ”Pien-Saimaan alueen asukkailla on hyvin ympäristötietoinen asenne ja vesiensuojelu on tärkeä arvo, joka toteutuu myös käytännön toimissa ja valinnoissa”. Yhteistyöllä ja sitoutumisella on mahdollista saavuttaa pysyviä tuloksia.

PISA 2013 on kolmivuotinen Pien-Saimaan kuormituksen vähentämishanke. Hankkeen toteutusaika on 1.10.2010-30.9.2013. Hanke on EU maaseutuohjelman rahoittama ympäristön ja maaseudun tilaa parantava kehittämishanke. Hankkeen rahoittajat ovat EU:n maaseuturahasto, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Lappeenrannan kaupunki ja Raija ja Ossi Tuuliaisen säätiö. Hankkeen hallinnoija ja toteuttaja on Lappeenrannan seudun ympäristötoimi.

PISA 2013 hankkeen tavoitteena on pysyvästi vähentää ulkoista kuormitusta, muuttaa vesistön tilan kehityssuunta, parantaa veden laatua ja virkistyskäyttöä sekä turvata vesihuolto.

PISA 2013 hankkeen keinoja ovat koulutus ja neuvonta, suunnittelu ja seuranta sekä tiedotus ja vuorovaikutus. Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueen asukkaiden, viljelijöiden ja maanomistajien kanssa.

PISA 2013 tukee ja tiedottaa, neuvoo ja kouluttaa.
Osallistu hankkeen tarjoamiin tilaisuuksiin
ja mahdollisuuksiin.

Pien-Saimaan kunnostus etenee ja toteutuu samanaikaisesti laajalla rintamalla. Pien-Saimaan kunnostukseen liittyviä hankkeita ja toimia ovat mm.

- Selvitys lisäveden johtamisesta ja Pien-Saimaan virtausmalli, Pien3D hanke (2009-2011)
- Hulevesikosteikkojen rakentaminen Sunisenlahdelle (2011)
- Riutanselän automaattinen mittausasema ja Pien-Saimaan seurantaohjelma
- Hulevesiverkoston saneeraus ja pumppaamojen toimintavarmuus ja hulevesistrategia sekä hulevesien käsittelyvaatimukset kaavoituksen yhteydessä
- Osakaskuntien ja kyläyhdistysten sekä maanomistajien ja asukkaiden oma aktiivisuus sekä hoitokalastus
- YM rahoittama haja-asutuksen jätevesineuvonnan pilottihanke Jässi (2011)

Haja-asutus

Järvi täyttyy pienistä pisaroista. Kaikki toiminta valuma-alueella vaikuttaa vesistön tilaan. Pien-Saimaan kannalta kaikki kuormitus on liikaa.

Kiinteistön jätevedet kannattaa käsitellä siksi, että omasta ja naapurin kaivosta saa jatkossakin puhdasta vettä ja että uimarannat ja lähivedet säilyvät hyvälaatuisina.

Mitä vähemmän kulutat vettä, sitä helpompi on jätevedetkin hoitaa. Samat ohjeet koskevat niin mökkiläisiä kuin vakituista asukasta.

Pienikin vähennys on paljon

Tontin raivaaminen ja rakentaminen kiihdyttävät aina valumia vesistöön. Rakenna riittävän kauaksi rantaviivasta, jotta voit käsitellä jätevedet riittävän hyvin. Luonnonmukainen kasvillisuus, sade- ja pesuvesien imeytys sekä riittävä suojavyöhyke ovat helppoa valumavesien viivytystä ja hallintaa.

- Fiksu tiskaa astiat ja pesee matot maalla. Imeytä aina kaikki vedet maaperän kautta. Fosfaattivapaat pesuaineet pienentävät ravinnekuormitusta.
- Suojavyöhyke vesistön äärellä toimii puskurina ja pidättää valumia.
- Pyydä särkeä, siinä on järkeä! Pienten ahven- ja särkikalojen kalastus on jokamiehen hoitokalastusta. Hauki on petokala ja hyödyllinen pikkukalojen saalistaja ruovikossa.
- Ole aktiivinen ja tarkkaile itse veden laatua.
- Vesikasvien niitto kannattaa harkita tarkoin. Ruovikko voi olla myös hyödyllinen ravinteita pidättävä puskuri rantaviivassa.

Jäteveden orgaaninen aines kuluttaa happea, ravinteet lisäävät leväkasvua ja käymälävesien bakteerit ja virukset ovat hygieniariski. Vesistöön ne eivät kuulu.

Nyt on aika laittaa jätevesijärjestelmät kuntoon!

Talousjätevesien käsittelyyn on tarjoalla runsaasti vaihtoehtoja: sakokaivot, maahanimeytys tai maasuodattamo, umpisäiliö, kuivakäymälä tai pienpuhdistamo. Mikä olisi paras ratkaisu meidän tontilla?

Kiinteistökohtainen suunnittelu ensisijaisen tärkeää

Jätevesijärjestelmän toimivuuden kannalta olennaisen tärkeää on, että kiinteistölle asennetaan toimiva ja oikeantyyppinen järjestelmä. Asukkaiden määrä, kiinteistön käyttöaika ja varustetaso sekä tontin koko ja maaperä määrittelevät tarpeita ja mahdollisuuksia. Kiinteistökohtainen selvitys ja ammattilaisen laatima suunnitelma takaavat parhaan lopputuloksen. Jätevesien käsittely on aina helpompaa, jos käymäläjäte erotellaan pesu- eli harmaista vesistä.

Aina suuria muutoksia ei välttämättä edes tarvita, jos asiat ovat olleet kunnossa jo aiemmin. Yhteistyö naapureiden kanssa ja vesiosuuskunta voi myös olla toimiva ratkaisu.

Toimintavarmuutta säännöllisellä huollolla

Jokainen järjestelmä tarvitsee toimiakseen myös säännöllistä huoltoa. Ammattitaitoinen huolto takaa toimintavarmuuden ja pitää päästöt pieninä.

Kuivakäymälä on erinomainen ratkaisu monessa paikassa. Modernin erottelevan kuivakäymälän voi sijoittaa myös sisätiloihin ja ympärivuotiseen käyttöön.

Ammattilaisten apu säästää monta huolta.

PISA 2013 tarjoaa tukea jätevesijärjestelmien suunnitteluun sekä koulutusta järjestelmien huoltoon ja asennukseen. Pien-Saimaan valuma-alueelle laaditaan haja-asutuksen jätevesihuollon yleissuunnitelma ja kuivakäymälöiden käyttöä edistetään.

Jätevesineuvontaa tarjoaa myös Ympäristöministeriön rahoittamana vuonna 2011 toteutettava jätevesineuvonnan pilottihanke Jässi.

Maataloutta tarvitsevat kaikki

Kotimainen ravinnontuotanto ja lähiruoka on meidän kaikkien etu. Maatalouden vesiensuojelu ei tarkoita viljelijän vyön kiristystä, vaan uusilla toimintatavoilla tilojen tuottavuutta voidaan jopa lisätä ja samalla pienentää vesistökuormitusta.

Ravinteet satoon, ei veteen!

Keinoja on monia

- Kasvukunto, vesitalous, lannoitus.
- Pellon kasvukuntoa voi parantaa mm. viljelykierrolla, kalkituksella ja hyvällä peruskuivatuksella.
- Lannoita kasvien tarpeen, pellon tuottokyvyn ja maa-analyysien perusteella.
- Levitä lantaa pääsääntöisesti keväällä ja kasvukaudella sekä huolehdi aina lannan asianmukaisesta varastoinnista.

Eroosion ja pintavalunnan vähentämistoimenpiteitä tarvitaan kaltevilla pelloilla, korkean P-luvun pelloilla ja vesistöihin rajoittuvilla pelloilla.

Toimenpiteitä voivat olla

- kerääjäkasvien käyttö
- talviaikainen kasvipeitteisyys
- muokkauksen keventäminen, suorakylvö ja lannan syyslevityksestä luopuminen

Pellon ulkopuolella suojavyöhyke, kosteikko tai laskeutusallas, kalkkisuodinoja tai muu kemiallinen käsittely hidastavat virtaamia, pidättävät kiintoainesta ja vähentävät ravinnevalumia vesistöön. Monivaikutteinen kosteikko myös lisää luonnon monimuotoisuutta, toimii virkistyspaikkana ja turvaa tehokkaasti veden laadun vesistössä.

PISA 2013 tarjoaa viljelijöille tila- ja lohkokohtaista neuvontaa, koulutusta ja pellonpiennartilaisuuksia. Yhteensä 70 tilalle tarjotaan mahdollisuutta osallistua valmennuskoulutukseen. Lisäksi 10 tilalle tarjotaan kokonaisvaltaista ympäristösuunnitelmaa. Tukea tarjotaan myös kosteikkojen tai muiden vesiensuojelurakenteiden suunnitteluun. Kaikki osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen.

Metsä on meille tärkeä

Veden ja eroosion mukana ravinteet karkaavat vesistöön.

Hakkuut, ojitukset, maanmuokkaus, lannoitus, energiapuunkorjuu ja metsäautotiet lisäävät eroosion ja valumien myötä kiintoaineen ja ravinteiden huuhtoutumista vesistöön. Maaperän laatu ja kaltevuus sekä sääolot vaikuttavat merkittävästi kuormitukseen.

Metsätalouden vesiensuojelun keskeisiä tavoitteita onkin eroosion torjunta ja virtaamien hidastaminen. Yksi keino ei useinkaan ole riittävä. Paras lopputulos saavutetaan huolellisen suunnittelun ja ammattitaitoisen urakoitsijan yhteistyönä.

Muokkaamaton maa pidättää parhaiten valumia ja ravinteita.

Pienikin teko on yhteinen etu.

Metsätalouden vesiensuojelun keinoja ovat mm. erilaiset muokkausmenetelmät, esim. laikku- ja naveromätästys, laskeutusallas tai lietekuoppa, kaivukatko, pohjapato tai muut virtausta hidastavat rakenteet, suojavyöhyke, kosteikko tai pintavalutuskenttä.

Hanki tietoa ja kysy vaihtoehtoja metsän hoitoon ja maaperän käsittelyyn.

PISA 2013 tarjoaa tietoa ja koulutusta metsänomistajille ja -ammattilaisille ja tukea vesiensuojelun suunnitteluun. Hankkeen aikana laaditaan Pien-Saimaan metsätalouden yleissuunnitelma ja vesiensuojeluohjeet.

Ota yhteyttä ja kysy lisää

Pien-Saimaan kuormituksen vähentämishanke PISA 2013
http://www.lappeenranta.fi/pien-saimaa

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi
Projektikoordinaattori Raija Aura, 040 5843 278
Ympäristöjohtaja Ilkka Räsänen, 0400 815 284

Kaakkois-Suomen metsäkeskus
Metsäpalvelutyönjohtaja Marjo Ahola, 020 772 7687

Envitecpolis Oy
Koulutuspäällikkö Toni Leinonen, 044 330 1443

Pidetään yhdessä huolta Pien-Saimaasta!

PISA 2013

Lappeenranta Lemi Luumäki Savitaipale Taipalsaari
LAPPEENRANNAN SEUDUN
Ympäristötoimi

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Raija ja Ossi Tuuliaisen säätiö

Piirrokset: Tiina Virtanen